

شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

معاونت پژوهش

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

نقش شیطان در شقاوت و سعادت بشر از دیدگاه آیات و روایات

استاد راهنما:

حجه الاسلام والمسلمین علی گلایری

استاد داور:

جناب آقای دکتر عظیم حمزئیان

نگارنده:

مرضیه جعفرزاده شیخ

زمستان ۱۳۹۵

صلى الله عليه وسلم

«...الْحَمْدُ لِلَّهِ بِجَمِيعِ مَحَامِدِهِ كُلِّهَا عَلَى جَمِيعِ نِعَمِهِ كُلِّهَا، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا مُضَادَّ لَهُ فِي مُلْكِهِ وَلَا مُنَازِعَ لَهُ فِي أَمْرِهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا شَرِيكَ لَهُ فِي خَلْقِهِ وَلَا شَبِيهَ لَهُ فِي عَظَمَتِهِ... الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ...»

اللَّهُمَّ إِنَّا نَرْغَبُ إِلَيْكَ فِي دَوْلَةٍ كَرِيمَةٍ، تُعِزُّ بِهَا الْإِسْلَامَ وَ أَهْلَهُ وَ تُذِلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَ أَهْلَهُ وَ تَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ وَ الْقَادَةِ إِلَى سَبِيلِكَ وَ تَرْزُقُنَا بِهَا كَرَامَةَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ...»

بخشی از دعای افتتاح

این اثر ناچیز و ناقابل را به رسم ادب تقدیم می کنم به :

ولی امر مسلمین جهان، یگانه دوران، حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (مد ظله العالی).

روح پاک مادر مهربانم.

مادر شوهر عزیزم.

«پروردگارا حسن عاقبت، سلامت و سعادت را برای آنان مقدر بفرما»

تقدیر و تشکر :

حمد و سپاس خدای را که توفیق کسب علم و دانش به ما عطا فرمود.

از پدر و مادر عزیزم، آن دو فرشته ی زیبای زندگی ام به خاطر همه ی الطاف و زحمات بی دریغشان، بی نهایت متشکرم.

از زحمات تمامی اساتید بزرگوار که در طول مدت تحصیل، صبورانه و با حسن خلق و فروتنی مرا در تحصیل علم و معرفت یاری نمودند؛ به ویژه، معاونت پژوهش مدرسه علمیه عصمتیه، سرکار خانم رستمیان و استاد راهنمای بزرگوارم جناب حجه الاسلام والمسلمین گلایری، بسیار سپاسگزارم.

و سپاس فراوان بر همدلی و همراهی همیشگی همسر عزیزم «مهدی» و فرزند گلم «ریحانه» و خواهر خوبم «فاطمه».

مجاهدت بیشتر در راه خدا ونهی ازمنکر و صبر بیشتر می شود و به این ترتیب بازار عبادات داغ تر می گردد.

پیشنهادهای و راهکارها

شیطان شناسی موضوعی است که از ابتدای خلقت بشر مطرح بوده است و تاکنون هم به عنوان یکی از مسائل مورد نیاز بشر، به آن پرداخته می شود. بیشتر فعالیت هایی که صورت گرفته است بیشتر بر مدار شیطان و نقش او در شقاوت بشر می چرخد، چرا که شیطان تنها به شقاوت انسان و نابودی انسانیت می اندیشد، اما به نظر می رسد نیاز است نقش شیطان در سعادت بشر هم به صورت دقیق و مفصل بررسی شود؛ اگر فلسفه وجودی شیطان دانسته شود، این شناخت به آدمی کمک می کند تا محکم تر در مسیر سعادت خویش قدم بردارد.

در این تحقیق پایانی در حد توان تلاش شد تا نقش شیطان در شقاوت و سعادت بشر تشریح شود، ولی هر یک از مواردی که بیان شد خود از نظر مصداقی جای کار فراوان دارد، اگر هر یک از سیاست ها و مهارت ها یا تجهیزات شیطان به صورت مصداقی و مفصل و جداگانه بحث شود، آنگاه شناخت دام های شیطان در موقعیت های مختلف به راحتی صورت می گیرد. بنا براین پیشنهاد می شود، طلاب عزیزی که علاقه مندند در این موضوع کار کنند، رویکردی مصداقی داشته باشند.

از کارشناسان و متولیان امور فرهنگی-تربیتی و مسئولان دلسوز جامعه که در رأسِ هرم عوامل فرهنگ سازی هستند، انتظار می رود بکوشند تا از هر طریقی که می توانند از فیلم و نشریات و ... استفاده کنند و این دشمن حقیقی و آشکار انسان و انسانیت را آنگونه که باید به مردم بشناسانند.

فضای مجازی (طبق بیانات مقام معظم رهبری) به قتلگاه جوانان تبدیل شده است، باید از این فضا هنرمندانه بهره برد و شیطان و سیاست ها و شگردهای او را به خوبی به نسل جوان نشان داد.

فهرست منابع:

*قرآن کریم

*مفاتیح الجنان

*نهج البلاغه

- ۱- آمدی، عبدالواحد، غرر الحکم ودرر الکلم، ترجمه محمد علی انصاری قمی، بی‌جا، دارالکتاب، ۱۳۵۲ش.
- ۲- انصاریان، حسین، شیطان و اهل تقوا، قم، دارالعرفان، ۱۳۹۱ش.
- ۳- ج.اون، پیتر، شیطان در تصرف، ترجمه مرضیه سلیمانی، تهران، علم، ۱۳۹۰ش.
- ۴- جوادی آملی، عبد الله، تسنیم (تفسیر قرآن کریم)، ج ۱، قم، اسراء، ۱۳۷۸ش
- ۵- _____، تسنیم (تفسیر قرآن کریم)، ج ۲، قم، اسراء، ۱۳۷۸ش.
- ۶- _____، وحی و نبوت در قرآن (تفسیر موضوعی قرآن کریم)، قم، اسراء، ۱۳۸۱ش.
- ۷- _____، هدایت در قرآن (تفسیر موضوعی قرآن کریم)، قم، اسراء، ۱۳۸۳ش.
- ۸- _____، مراحل اخلاق در قرآن، قم، اسراء، ۱۳۷۷ش.
- ۹- _____، مبادی اخلاق در قرآن، قم، اسراء، ۱۳۷۷ش.
- ۱۰- حیدری، احمد، «جن، ابلیس و شیطان در آینه حدیث و قرآن»، قرآن، قم، مؤسسه انتشارات حضور، ۱۳۸۶ش.
- ۱۱- دهخدا، علی اکبر، لغت‌نامه دهخدا، ج ۹، مؤسسه انتشارات و چاپ و نشر دانشگاه تهران، ۱۳۷۰ش.
- ۱۲- سبحانی نیا، محمد، توبه تولدی دوباره، قم، عصر جوان، ۱۳۸۴ش.
- ۱۳- سلیمانیان، مصطفی، فلسفه وجودی شیطان، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۴ش.
- ۱۴- شیرازی، صدرالدین، محمد بن ابراهیم، مفاتیح الغیب، تهران، بنیاد حکمت اسلامی صدرا، ۱۳۸۶ش.

- ۱۵- طباطبایی، سید محمدحسین، تفسیر المیزان، ترجمه موسوی همدانی، ج ۱۷، دفتر انتشارات اسلامی، بی تا.
- ۱۶- عمید، حسن، فرهنگ عمید، بی جا، مؤسسه انتشارات و چاپ جاویدان، ۱۳۴۴ش.
- ۱۷- غفاری، محسن، ابلیس نامه یا قصه های شیطان، ج ۲، تهران، پیام آزادی، ۱۳۷۷ش.
- ۱۸- قرائتی، محسن، دقایقی با قرآن، تهران، مرکز فرهنگی درسهای از قرآن، ۱۳۷۵ش.
- ۱۹- قربانی لاهیجی، زین العابدین، «جایگاه فرشته، شیطان، انسان و... در آفرینش»، رشت، سالار، ۱۳۹۰ش.
- ۲۰- قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، تهران، دارالکتب اسلامی، ۱۳۵۲ش.
- ۲۱- قمی، شیخ عباس، سفینه البحار، بی جا، دارالاسوه للطباعه و النشر، ۱۴۱۶ ه.ق.
- ۲۲- کلینی، محمد یعقوب، اصول کافی، مترجم محمد باقر کمره ای، ج ۵، انتشارات اسوه، ۱۳۷۰ش.
- ۲۳- محمدی ری شهری، محمد، منتخب میزان الحکمه، قم، دارالحديث، ۱۳۸۱ش
- ۲۴- مصباح یزدی، محمد تقی، انسان سازی در قرآن، انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۸ش.
- ۲۵- _____، اخلاق در قرآن، ج ۱، انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۸ش.
- ۲۶- _____، به سوی او، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۳.
- ۲۷- _____، خودشناسی برای خودسازی، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۲.
- ۲۸- _____، ره توشه: پندهای پیامبر (صلی الله علیه وآله) به ابوذر، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۱ش.
- ۲۹- _____، انسان سازی در قرآن، انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۸ش.
- ۳۰- مطهری، مرتضی، عدل الهی، تهران، انتشارات اسلامی، ۱۳۹۸ ه.ق.
- ۳۱- _____، حکمتها و اندرزها، صدرا، تهران، ۱۳۷۲ش.

- ۳۲- معلوف، لويس، المنجد، ترجمه محمد بندر ريگي، تهران، انتشارات ايران، ۱۳۷۴ش
- ۳۳- مكارم شيرازي، ناصر، تفسير نمونه، ج ۲۳، تهران، دارالكتب اسلاميه، ۱۳۶۵ش
- ۳۴- مهري، فرشته، شيطان مأمور گمراهي، قم، چاف، ۱۳۸۶ش.
- ۳۵- مير سلطاني، سيد محمد، جاگاه شيطان، قم، مباحله، ۱۳۸۸ش.
- ۳۶- نجارزادگان، فتح الله، مصاف بي پايان با شيطان، مركز چاپ و نشر دفتر تبليغات اسلامي، حوزه علميه قم، ۱۳۹۰ش.

ج) سايت ها

- ۱- www.adyan.porsemani.ir
- ۲- www.shafaqna.com
- ۳- www.mesbahyazdi.ir
- ۴- www.article.tebyan.net
- ۵- www.daneshnameh.roshd.ir
- ۶- www.qadatona.org